

ГОД. XXIV.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 1.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Изази за време обављања позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ГЛАВНА СКУПШТИНА

„ДРУШТВА ЗА СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ“ У НОВОМ САДУ 21. ОКТОБРА (2. НОВЕМБРА) 1898.

Председник: Др. Лаза Станојевић, начеоник друштвени.

Перовођа: Сава Петровић, секретар друштвени.

Присутни чланови: Подначеоник А. Хаџић, Васа Муачевић, из Осека, др. Милан Савић, привремени управитељ Димитрије Ружић, Мита Топаловић, из Панчева, уједно као заступник панчевачког српског црквеног певачког друштва, Марко П. Шилић, Љубомир Стефановић, др. Бранислав Станојевић, из Панчева, Урош Пређић, из Орловата, Арса Пајевић, др. Јован Велимировић, др. Стеван Малешевић, из Сенте, фискал др. Илија Вучетић, Гавра Плавшић, Светозар Савковић, благајник Данило Манојловић, књиговођа Аркадије Марковић, као заступник „Матице Српске“, Ђока М. Поповић, Лаза Милошев, Паја Гостовић, Мита Кода, Јован Грчић, Тихомир Остојић, као заступник Српске новосадске читаонице, др. Илија Огњановић, др. Александар Кода, Влада Стратимировић, Милош Николић, др. Лаза Костић, из Сомбора, Ђока Т. Мијатовић и Милан А Јовановић.

1. Пре отварања скупштине изашиљу се, по предлогу председника друштвеног, чланови: Васа Муачевић, Марко П. Шилић и Лаза Милошев, да оверове присутне чланове.

Васа Муачевић, после кратког времена, извештава у име изасланог верификационог одбора, да сви присутни чланови и заступници разних корпорација имају право гласа на овој скупштини.

На основу тога извештаја и пошто је по уставу друштвеном довољан број присутних чланова за правоваљано решавање — отвара председник скупштину у 9¹/₂ сахата пре подне, поздравља чланове добродошлицом и приказује

г. дра Владимира Деметровића, великог капетана слоб. кр. вароши Новог Сада, као повереника политичке власти.

2. Председник друштвени др. Лаза Станојевић, пре преласка на дневни ред, с тугом у срцу изговори ове речи:

„Славна скупштино! Пре него што бисмо прешли на дневни ред, треба као верни и одани поданици нашег премилостивог Краља и Господара да овом свечаном приликом дадемо израза својем дубоком саучешћу у жалости, која га је задесила трагичном смрћу Њеног Величанства Краљице Јелисавете, која је, као што Вам је познато, од зликовачке руке погинула. Њена смрт ожалостила је све народе у аустро-угарској монархији, па је и нас Србе завила у црно. Уверен сам, да ће славна скупштина једнодушно и од свег срца примити мој предлог: да се у записник уведе дубока туга за непрежаљеном Краљицом, и да устајањем с места одамо почаст сени и успомени племените покојнице с ускликом: Слава милој мајци свих народа аустро-угарских, царици и краљици Јелисавети! Слава јој!“

Цела скупштина саслушала је овај говор стојећки и једногласно је прихватила предлог председников, кличући: „Слава светлој Краљици Јелисавети!“ и: „Вечан јој спомен!“

3. Председник напомиње, да је на реду извештај управног одбора „Друштво за српско народно позориште“ о годишњем раду својем и о стању српског народног позоришта за пословну годину 1897/8.

780/43

(Тај извештај штампан је у 45. броју „Позоришта“ г. 1898.)

Извештај управнога одбора саслушала је скуштина с пажњом и узела га с одобравањем на знање.

4. Управни одбор под бр. 138./У.О. о. г. подноси извештај о стању фонда „Друштва за српско народно позориште“ и о рачуну главне централне благајне позоришне од 1. јуна 1897 до 31. маја 1898.

По том извештају износи фонд српског народног позоришта 31. маја 1898. 46.174 ф. 09 н. По одбитку „глумачког пензионог фонда“ као дуга 2.700 ф. 07 н. и по одбитку преплаћених затезних камата 59 н., укупно . 2.700 ф. 66 н.

активно је стање фонда позоришног 31/V. 1898. . 43.473 ф. 43 н.

Осим тога исказаног активног стања има ово друштво још и ове непокретности, и то:

1.) 20 дистр. ланаца земље (по 2200 □ хвата) у Сенти, као легат пок. Ђене Брановачког и жене му Иде рођ. Вујићеве из Сенте. Ову земљу поседује и ужива друштво ово.

2.) 55 катастралних јутара земље (по 1600 □ хвата) у Сенти, као легат пок. Јулијане Ковачићке рођ. Смиљанове из Мола. (На ово има право доживотног ужитка муж покојничин Јоца Ковачић, трговац у Мољу.)

3.) Кућу у Араду као легат пок. Гавре Јанковића из Арада. (На ту кућу има право доживотног ужитка нећак завештачев Ђорђе Лукић у Араду.)

Управни одбор јавља да су рачун главне благајне позоришне прегледали изаслани ревизори и супер-ревизори, и да су га нашли у реду.

Узима се на знање.

5. Управни одбор под бр. 160./У. О. о. г. подноси рачунски преглед о примању и издавању српске народне позоришне дружине од 17. јуна 1897. до 11. маја 1898, састављен од деловође позоришног Паје Степића и књивође друштвеног Аркадија Марковића по рачунима месних позоришних одбора, а вођен по местима, која је позоришна дружина за то време обишла.

По том рачунском прегледу износило је:

I. Примање :

1.) У Карловцима од 17/VI. до 31/VII. 1897.	2241 ф. 28 н.
2.) У Руми од 1./VIII. до 3./IX. 1897.	3012 ф. 21 н.
3.) У Митровици од 4./IX. до 1./X. 1897.	2790 ф. 40 н.
4.) У Осеку од 2./X. до 31/XII. 1897.	9837 ф. 19 н.
5.) У Вуковару од 1./I. до 11./II. 1898.	3109 ф. 24 н.
6.) У Сомбору од 12./II. до 2./IV. 1898.	4182 ф. 37 н.
7.) У Суботици од 3/IV. до 11.V. 1898.	3297 ф. 07 н.
Свега	28.469 ф. 76 н.

II. Издавање :

1.) У Карловцима	3211 ф. 95 н.
2.) „ Руми	2941 ф. 49 н.
3.) „ Митровици	2504 ф. 78 н.
4.) „ Осеку	9334 ф. 10 н.
5.) „ Вуковару	3460 ф. 31 н.
6.) „ Сомбору	3978 ф. 65 н.
7.) „ Суботици	3731 ф. 50 н.
Свега	29.162 ф. 78 н.

Кад се одбије примање од издавања, показује се мањак у износу од 693 ф. 02 н.

Главном скуштином лањском било је у рачуну одобрено 30.310 ф. — н. потрошено је 29.162 ф. 78 н.

Мање потрошено 1.147 ф. 22 н.

Сувишка је било: у Руми 70 фор. 22 н., у Митровици 285 фор. 62 н., у Осеку 503 09 н. и у Сомбору 203 фор. 72 н., свега 1063 фор. 15 н.

Мањка је било: у Карловцима 970 фор. 67 н., у Вуковару 351 фор. 07 н. и у Суботици 434 фор. 43 н., свега 1756 фор. 17 н.

Управни одбор јавља да су овај рачун позоришне дружине прегледали изаслани ревизори и супер-ревизори и да су га нашли у реду.

Узима се на знање.

6. Рачунски супер-ревизори, изаслани главном скуштином друштвеном под бр. 5./Г. С. ех 1897., и то: Никола Петровић из Ст. Пазове, Петар Дамјановић и Ђока Т. Мијатовић у Новом Саду под 9. (21.) октобром о. г. јављају, да су како рачун главне благајне позоришне,

који су водили књиговође: најпре Јован Токалић а за тим Аргадије Марковић и благајник Данило Манојловић од 1. јуна 1897. до 31. маја 1898., — а тако исто и рачун позоришне дружине од 17. јуна 1897. до 11. маја 1898., састављен по рачунима месних позоришних одбора од деловође Паје Степића и књиговође Аргадија Марковића — прегледали и нашли, да су у свему тачни и исправни, те предлажу, да се поменути рачунарима изда опросница за те рачуне.

Узима се на знање и по предлогу рачунских супер-ревизора издаје се опросница рачунарима: књиговођама Јовану Токалићу и Аргадију Марковићу и благајнику Данилу Манојловићу за рачун главне благајне од 1. јуна 1897 до 31. маја 1898; а тако исто и рачунарима: деловођи Паји Степићу и књиговођи Аргадију Марковићу за рачун позоришне дружине од 17. јуна 1897 до 11. маја 1898.

За супер-ревизоре рачуна главне благајне позоришне од 1. јуна 1898 до 31. маја 1899 и рачуна позоришне дружине од 12. маја 1898 до 12. маја 1899. бирају се чланови: Никола Петровић из Старе Пазове, Петар Дамјановић и Ђока Т. Мијатовић из Новог Сада, те се исти умољавају, да о прегледаним рачунима идућој скупштини извештај поднесу.

7. Подначеоник друштвени А. Хаџић, као привремени управитељ српског народног позоришта, чита свој извештај о стању и радњи српске народне позоришне дружине.

(Тај извештај штампан је у 46. броју „Позоришта г. 1898.)

Извештај овај узима се одобравајући на знање.

Пошто управни одбор у извештају свом под бр. 3./Г. С. ех 1898. тражи да скупштина донесе решење у погледу управитеља српске народне позоришне дружине, јер се др. Станоје Станојевић, који је изабран био за управитеља, није примио те дужности с тога, што је међу тим постављен за професора на српској гимназији у Цариграду, — то се за привременог управитеља бира почасни управитељ Димитрије Ружић, који је и до сада, од месеца јула о. г., као заменик управитељев вршио управитељске дужности.

На изјаву начеоника друштвеног, да га је оцуномоћио Дим. Ружић, да изјави скупштини:

да он не рефлектује на плату управитељску од 1500 фор., него жели, да остане при својој глумачкој плати од 960 фор., а за управитељске дужности да му се одреди награда за труд док се не нађе сталан управитељ, — решава се, да се управитељу Димитрију Ружићу, уз глумачку му плату од 960 фор., одреди награда од годишњих 600 фор. а. вр. за вођење управе.

Дојаконшем привр. управитељу и подначеонику друштвеном А. Хаџићу, који се још на лањској скупштини (под бр. 6./Г. С. ех 1897) захвалио на управи, изриче се најтоплија захвалност и признање на вишегодишњем бесплатном вођењу управе све до половине месеца јула о. г. и на ревном заузимању око унапређења српског народног позоришта.

8. Председник позива скупштину, да у смислу §. 13. устава друштвеног приступи измени и допуни трећине чланова управног одбора.

Као најстарији по избору имали би да иступе ови чланови управног одбора, који су изабрани године 1895, и то:

I. У позоришном одсеку:

А. Хаџић, подначеоник; Стеван В. Поповић у Будим-Пешти (заменик: др. Александар Кода); Светозар Савковић; и др. Стеван Малешевић у Сенти (заменик: др. Јован Велимировић); —

II. У економском одсеку:

Арса Пајевић, Ђока М. Поповић, Давид Ђурчић и благајник Данило Манојловић.

Сви ови чланови, заједно са односним заменицима, бирају се по ново на три године дана за чланове управног одбора.

9. Управни одбор под бр. 170./У. О. ех 1898. подноси на одобрење два прорачуна за време од 1. јуна 1898. до 1. јуна 1899, и то: један за централну управу „Друштва за српско народно позориште“ и један за српску народну позоришну дружину.

По тим прорачунима износи:

А.) За централну управу „Друштва за српско народно позориште“:

I. Приход:

- 1.) Камате од држ. папира на
4610 фор. 192 ф. 58 н.
- 2.) Камате од приват. обвезница
на 22.250 фор. 1557 ф. 50 н.

3.) Камате од штед. улога	329 ф. 88 н.
4.) Затезне камате	71 ф. 52 н.
5.) Чланарина	400 ф. — н.
6.) Камате на чланарину	100 ф. — н.
7.) Претплата на лист „Позориште“	40 ф. — н.
8.) Легат Ђене и Иде Брановачке	680 ф. — н.
9.) Легат Христ. Шифмана	200 ф. — н.
10.) Легат Севера Нинчића	62 ф. 50 н.
11.) Легат Васе Јагазовића	50 ф. — н.
12.) Од крајцарашких прилога	2400 ф. — н.
Свега	6083 ф. 98 н.

II. Потреба:

1.) Плате чиновницима и по-служитељу	676 ф. — н.
2.) Еквиваленат	62 ф. 68 н.
3.) Дневнице и путни трошак	100 ф. — н.
4.) Порез	400 ф. — н.
5.) Станарина	60 ф. — н.
6.) Административни трошкови	200 ф. — н.
7.) Милостиња и поклони	20 ф. — н.
8.) Обнова гардеробе	200 ф. — н.
9.) Поштарина и брзојави	80 ф. — н.
10.) Разно	150 ф. — н.
11.) Тантијеме писцима	150 ф. — н.
12.) Награда редитељима	240 ф. — н.
13.) Награда за поз. дела	200 ф. — н.
14.) Пристојбе	20 ф. — н.
15.) Библиотека	50 ф. — н.
16.) Штампане и експедиција листа „Позоришта“	150 ф. — н.
17.) Ванредни издатци	150 ф. — н.
18.) Репертоар	150 ф. — н.
19.) Субвенција позоришној дружини	1750 ф. — н.
20.) Мировина: Д. Ружићи 600 ф. и П. Стенићу 360 ф.	960 ф. — н.
Свега	5768 ф. 68 н.

Кад се од прихода са 6083 ф. 98 н.
одбије потреба са 5768 ф. 68 н.

преостаје сувишак од 315 ф. 30 н.

Примећује се, да је у приход стављено 2400 ф., које треба да дође од крајцарашких прилога; — а у потребу стављено је 1750 ф. у име субвенције, која ће се издати позоришној дружини; — на обнову позоришне гардеробе

200 ф.; — даље је уврштено у потребу: за редитеље 240 ф., и за мировину Д. Ружићи 600 ф. и П. Стенићу 360 ф.

Б.) За српску народну позоришну дружину:

I. Приход:

1.) Заслуга позоришне дружине	29.000 ф. — н.
2.) Припомоћ од централне управе позоришне	1750 ф. — н.
Свега	30.750 ф. — н.

II. Потреба:

1.) Плате позоришној дружини	18.240 ф. — н.
2.) Плата управитељу	1.500 „ — „
3.) Станарина	120 „ — „
4.) Путни трошак	1.300 „ — „
5.) Дневнице	500 „ — „
6.) Огрев	300 „ — „
7.) Кирија и грађење позорнице	2.300 „ — „
8.) Музика	2.000 „ — „
9.) Осветљење	1.000 „ — „
10.) Цедуље позоришне	800 „ — „
11.) Дневни трошкови пред-става и ситнице	1.200 „ — „
12.) Сиротињски фонд	450 „ — „
13.) Креп глумцима	70 „ — „
14.) Непредвиђени трошкови	200 „ — „
15.) Паушал	200 „ — „
16.) Гостовање	250 „ — „
Свега	30.630 ф. — н.

Кад се од прихода са 30.750 ф. — н.
одбије потреба са 30.630 ф. — н.
преостаје сувишак од 120 ф. — н.

Предложени прорачуни одобравају се и управни се одбор упућује, да се тих прорачуна у свему придржава.

10. Председник друштвени подноси писмени предлог члана Петра Дамјановића из Новог Сада, који под 1. XI. о. г. саопштава начин како да се скупљају прилози на српско народно позориште.

Предлог овај издаје се управном одбору на проучење и даљи поступак.

11. Управни одбор одлуком својом под бр. 159./У.О. ех 1898 подноси према одлуци под

бр. 144./У.О. ех 1897 списак приложника из Новог Сада, који су за последњих пет година дана давали и исплатили прилоге на потпомагање српског народног позоришта, а који су издали обвезнице за чланство позоришно, — с предлогом, да се тим члановима приложницима урачуна уплата тих прилога у отплату чланске обвезнице.

Ти чланови приложници из Новог Сада ово су:

1., Александар Адамовић, трговац, који је уплатио за 5 година 125 фор. прилога, а дугује по чланској обвезници 50 фор.

2., Др. Лаза Станојевић, лекар и начеоник друштвени, који је уплатио 125 фор. прилога, а чланска му обвезница износи 50 фор.

3., Ана удова Димитријевићка, која је уплатила за 5 година за свог пок. мужа Мишу Димитријевића 125 фор. — а чланска обвезница мужевљева износи 50 фор.

4., Гавра Плавшић, апотекар, уплатио 125 фор. — чланска обвезница 50 фор.

5., Др. Милан Савић, секретар „Матице Српске“, који је платио 100 фор., а чланска обвезница износи 50 фор.

6., Мита Кода, трговац — уплатио 75 фор. — чланска обвезница 50 фор.

7., Др. Јован Велимировић, лекар — уплатио 50 фор. — чланска обвезница 50 фор.

8., Др. Паја Јанковић, адвокат — уплатио 50 фор. — чланска обвезница 50 фор.

9., Ђока М. Поповић, књијар — уплатио 50 фор. — чланска обвезница 50 фор.

10., Јован Грчић, професор — уплатио 50 фор. — чланска обвезница 50 фор.

11., Сава Петровић, секретар друштвени, који је уплатио за 5 година 25 фор., а дугује по чланској обвезници 50 фор., од које је отплатио 25 фор.

Прима се предлог управнога одбора, те се решава, да се свима овде наведеним члановима приложницима Новосађанима, који су исплатили своје петогодишње прилоге, а који су пређе издали обвезницу за чланство од 50 фор., урачуна уплаћена свота прилога у њихову чланарину и да та уплата иде и у отплату и исплату чланске обвезнице, те се исте обвезнице сматрају као исплаћене и потпуно намирене. Тиме постају сви ти приложници редовни и дефинитивни чланови друштвени без сваке даље обвезе, — а чланске обвезнице да се бришу из главне рачунске књиге и да се врате дотичним члановима.

Управни одбор упућује се, да ову одлуку изврши.

12. Пошто није пријављен више ни један предлог у смислу пословног реда, то председник изјављује, да је скупштина свршила свој посао, те позива скупштину, да избере десет чланова, који ће оверити и потписати скупштински записник.

За оверење скупштинског записника бирају се и умољавају ови чланови: Паја Гостовић, Лаза Милошев, Марко П. Шилић, Љубомир Стефановић, др. Милан Савић, др. Илија Огњановић, др. Јован Велимировић, Гавра Плавшић, Јован Грчић и Ђока М. Поповић.

13. Председник захваљује члановима, што су дошли у тако лепом броју на скупштину, и — затвара седницу скупштинску у $\frac{1}{2}$ 12 сахата пре подне.

КР. СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

Гордана, ускокова љуба, глума у 4 чина, написао А. Костић.

„Гордана“, глума нашег песника Лазе Костића, приказана је први пут на београдској позорници месеца децембра 1898.

О самој глуми и о игри глумачкој у њој донела је „Нова Искра“, што излази у Београду, опширну критику, у којој се између осталог вели ово: „Гордана је очекивана ра-

дознано. Њена изненадна појава, после скоро десетогодишњег ћутања, дала је данас томе очекивању нечег чудног и занимљивог.

Гордана, кћи старог гусара, љуба је ускок-Вукосава. Размажена у богата оца она је чудне, слободне главе и воли веома, воли себично свога војна. Вукосав је ускок, јунак, мало и по-

носит према слабом љубавном осећању, али и он воли од срца своју љубу. Михат-бембер, побратим Горданин, волео је такође своју посетриму и прерушен као четник Вукосављев, жељан освете, завидно мотри на изгубљену драгану и срећног сушарника. И кад је једном Вукосав пред Михатом увредио своју љубу, одгурну је ногом од једног озбиљног мушког разговора. Михат и сам увређен, не могаде да отрпи и намисли освету. Издајом његовом допаде Вукосав тамнице Алил-бега Боичића. (II) Али кад Михат виде како Гордана очајно лудује за драганом, он се застиде пред тим великим осећањем, покаја се и поможе избављење ускоково. Гордана умирена и срећна, јер ће она, женска глава, избавити свога драгана, постидети јунаштво му и четника и „макнути му из коријена онај сувинак мушке дивине и да се освети, да—да— да се освети за ону ногу.“ (III) Преобучена као паша са („змијо-главим“) ускоцима долази она двору Алил-бегу. Михат је већ преплашио празноверног Турчина „везиром змијоглавих“. Гордана, преобучен везир, задобија силно благо и избавља Вукосава. Ту пред бегом бије она лако буздваном свога драгана; искушење за њој учињени грех. (IV) По том оду и после малих још искушања покаже се Гордана своме сужнику.

Гордана је, рекосмо, комедија. Она је врло сировог градива и опет нежна комедија, нежна — јер у овом тренутку не видимо друге речи за ону фину нијансу збиље и комичнога што је она црта. Она је сувише оригинална и мало комедија, јер је комедија до краја. То је заигран сакривен осмех на уснама, подсмех збиљи или ономе, што изгледа збиља у животу. Она је шала, благ подсмех самоме себи, јунаштву, поносу, љубави, страсти, позоришту, нама; али је та шала доброћудна и тај подсмех не вређа.

Већ прве сцене дају карактер комаду. Монолог Михата-бембера („Михате, Михате! Луда главо, сметена памети! Михате“.... и т. д.) или она лепа, једна од најлепших и најкарактеристичнијих у комаду: разговор и доскакивање Которанина и Дубровчанина (Јефто Задранин и Иван Маргетић): свеже народно оштрумље, леп звучни језик, досетке каткад и фриволне, али увек лаке и природне.

Ето већ и Ахилове пете Костићеве: интригант, побратим Горданин. Овде је наперено још највише и најправеднијих замарака. Народна песма, коју је Костић за основу узео, разуме се, те компликованости нема, исто као што нема разлога да се и овде унесе. Она је оно, што чини највише чудног и непаметног у овом комаду. Али је и та интрига слаба, случајна и не сувише намерна. По фаталној традицији и овде се интригант Костићев мора прерушити у гуслара.

Ја се не заустављам на овом одиста слободном подсмеху и у онаком отвореном облику доста ненавикнуте шале кад Гордана бије свога драгана, јер доста их је срећних, који ће већ добацити Костићу и ту кокетерију са женама и њен незгодан морал.... Свакако она је у врло слободној, нешто чудној и дивљој шали.

Али ми заборављамо да смо у III. чину. У њему може бити свега, само не досадног и непријатног. III. чин цео је бајка, бајка чаробна, детињска, наивна.

Замамљиво, наивно ћеретање бајке, лак подсмех, ведро шала, симпатична количина лица. Бег је простак, глупак, али шала, и шеге с њиме није ни оштра ни идиотска. И он сам на крају изгубио се у овој шареној гомили добричина, и ви му се неосетно, и сами не знате зашто, доброћудно смејете, симпатишете.

Сад да видимо Гордану у народном позоришту.

Прво с глумцима.

Нећемо да кажемо да улога није за Г-цу Нигринову, нити видимо у овај мах какав срећнији избор, али морамо да признамо, да су и Г-ца Нигринова и Гордана много лепше но што смо их те вечери видели. Поред борбе с дијалетком и акцентом, Г-ца Нигринова подлегла је искушењу трагичарске махитости Костићеве, па је тај карактер дала и оним моментима, код којих није смело бити двоумљења.

Овај дубоки бол, крхање, вршак: или да поменемо само ону сићушну, али карактеристичну сцену:

(Мужу) — „Немој, пусти их да се бију! — Елате господо, елате јунаци!“

На место слободног, размаженог, мало дрског каприса; финог, лаког подсмеха: Гордана

је овде изашла у озбиљној, претензиозној позитури охоло Амазонке.

Иста је замерка и г. Љ. Станојевићу. Ускок-Вукосав је добар јунак, честит човек, али никада херој. И писац, бар код Вукосава, није никад то заборавио.

Пред нашом (преобученом Горданом) вређан, кићен он непрестано чува своју мирну, доброћудну нијансу.

И остали су се трудили доста, само их је највише страдало у лепом говору јужног дијалекта. Г. Д. Петровић играо је слабије, али је ту био још најјриличнији.

Костим нам се није свидео; било је нечег сувишног у њему. Кад се већ, на несрећу, мора говорити о „тумачењима“, изгледа нам, да ни она нису помогла правилном или бар нашем тумачењу комада.

Оставили смо да на крају речемо најправеднију и најискренију хвалу, на крају, јер је у њој оно, што је после свега још неокрњено

у утиску, и што је те хвале, без сумње, заслужно.

Гордана је врло оригинална. Она се неће често јављати у репертоару, ми то нећемо, нити жалимо; она нас на то није ни обвезала. И њеној праведној судбини врло је скромна будућност, врло, врло скромна, чак можда и међу скромним делима Костићевим; два крајња интереса: здрава, невина забава узане, потпуно наивне публике, и овда онда тихо ћеретање, разговор неколиких литерарних гурмана. Али је у њој поезија коју нико неће порећи, и снага коју никад неће, бар на српској позорници изгубити: поезија, њеног прекрасног језика. Осим неколико каламбура (Видоје, очњи вид, видео; сутуран, утуран) и неколико већих слобода у речнику, она је писана лепим српским језиком, свом свежином мелодичког јужног наречја, једрином, пуним животом његовим, што би свакако требало чешће чути на српској позорници.“

III.

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска народна позоришна дружина у Вршцу.) Од 1. до 4. јануара о. г. давале су у Вршцу још ове представе: 1. јануара: „Мајчин благослов“; 2. јануара: „Прибислав и Божана“; 4. јануара: „Лена Галатеја“ и „Доктор Робин“. То је била уједно и последња представа. Приход од 19 представа наше позоришне дружине за време бављења јој у Вршцу од 1. децембра 1898. до 5. јануара 1899. износио је: 3036 фр. 30 н., расход је био: 307 фр. 48 н., те према томе показао се мањак од 34 фр. 58 н. Г. Лаза Везенковић, уредник „Будућности“ и пријатељи му, желећи, да српска народна позоришна дружина овога пута не пође из Вршца с дефицитом, приложили су 36 фр. на подмирење споменутог мањка. Како је тим родољубивим поступком честитих Вршчана не само накнађен исказани мањак, него се показао и сувишак од 1 фр. 42 н. — управа српског народног позоришта изјавила је своју благодарност и месном одбору позоришном у Вршцу и свакоме, који је допринео, да је српска народна позоришна дружина могла из Вршца поћи без дефицита.

(Прилози на издржавање српског народног позоришта). Српском народном позоришту даровани су ови прилози: I, „Српска женска добротворна задруга“ у Митровици послала је 76 фор. 57 н. а. вр. прилога. Од тих прилога скупили су 44 фор. 30 н. госпође: Зорка Ивковићка и Јелена Сретковићка, а приложили су: Ђорђе Сретковић 5 фор.; — по 3 ф. 66 н.; Јелена Сретковићка, Зорка Ивковићка, Зорка Борота, Мара Панајотовић и Мара Мојић; — по 2 фор.: Ружица Панајотовић, Јелисавета Стојановић, Игњатије Михајловић и Марија Драгутиновић; — по 1 фор.: Евица Николајевић, Катица Адамовић, Милан Петковић, Мида Веселиновић, Павле Вујашковић, Христина Василић, Марија С. Јовановић, Душан С. Јовановић и друг, Ђорђе Давидовац, Софија Бакмаз, Веселин Гргуоров и Даница Јеремић; — по 50 н.: Милутин Савић и Шандор Георгијевић. — А госпођице: Мара Радовановићева и Лепосава Адамовићева скупили су 32 фор. 47 н., а приложили су: Јулијана Поповић 5 фор., Јелена пл. Вајић 3 фор. 66 н., Јулија Суботић 3 фор. 66 н.,

Љубица пл. Милекић 3 фор. 65 н.; — по 1 фор.: Лела Ковачевић, Зора пл. Георгијевићева, Наталија Месаревић, Софија Болановић, Ана Јанковић, Мара Бреберин, Ленка Покрајац, Мила Л. Николић, Јелена Јовановић, Милена Искрићева, Марија удова Јовановић, Марија Боснић, Мирослав Спајић, Јелена Ј. Мијић и Павле Барискић; — по 50 н.: Зорка Белановић, Милева Блаженчић и Марија Рајковић. — Обе скупљене своте чине свега 76 фор. 77 н.; а кад се од тога одбије 20 н. поштарине, остаје 76 фор. 57 нов.

II. Госпођица Амалија Милошева у Жабљу скупила је и послала 43 фор. 25 н. прилога, а приложили су: Исидор Николић, надсолгабиров, 10 фор.; Теодор Милошев 5 фор., прота Милош М. Панић 5 фор., Пела Милошев 3 фор. 60 н., Петар Е. Сарајлић 3 фор. 65 н., Атанасије Араницки 2 фор.; — по 1 фор.: Др. Милутин Мајински, Коста Михајловић, Миша Д. Љубиша, Тодор Недељков, Игњат Секички, Милица Секички, Живан Соринкић, Кузман Јанков, Светозар Вујков, Мита Милошев и Сава Илић; — по 50 н.: Кузман Јоцић (који је за г. 1899 и 1900 обећао по 3 фор. 65. н.), Ана Рудић, Милица Соринкић, Јаша Апић, Лазар Чонкић и Велимир Плачкић.

III. Повереница позоришна гђа Даница Јовановићка у В. Кикинди послала је још 3 фор. 65 н. као прилог дра Ивана Веселиновића, адвоката у В. Кикинди, за годину 1898.

Родољубивим скупљачицама, прилагачицама и прилагачима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

(Помен пок. Јеци Добриновићки у Вршцу). „Будућност“ јавља, да је тамо у суботу, 2. јануара о. г., приредио Пера Добриновић, члан наше позоришне дружине, годишњи парастос у саборној цркви својој милој и непрежаљеној Јеци. Година дана навршило се, дакле, како је наша Јеца, узор и љубимац васцелог оностраног Српства, легла у хладни гроб, да у њему борави вечити санак. Тај големи губитак, који смо смрћу наше Јеце претрпели, опажа се и данас у дружини народног нам позоришта и тај губитак тешко да ће се икад моћи накнадити. Па кад сви знамо, вели „Будућност“, шта смо у врлој покојници изгубили, онда нам је најсветија дужност била, што смо се нашим саучешћем, бар до некле, одужили помену наше никад не-

прежаљене Јеце. Нека је слава Јеци Добриновићки и вечна јој успомена међу нама!

(Оцена члана Милана А. Јовановића о трагедији: „За веру и слободу“, од Драгутина Ј. Илића.) „И ова трагедија „За веру и Слободу“ така је, да ће је наш свет радо гледати. Стих и дикција су добри и ако нису једри као нпр. у Костићеву „Пери Сегединцу“. Садржина је занимљива а драмски је распоређена баш уметнички. Радње, и то живе радње је пуно, монологисања мало, скоро нимало. Гледалац се по ред позоришног уживања још и поучава у српској повесници, јер се упознаје и овде са богумилском јереси као и у Шапчаниновој „Задужбини“. Карактери су јасно обележени и добро изражени. Књижевна критика изразила се о овој трагедији повољно, а представљање неких 15 пута на београдској позорници донело је лепа успеха. Према свему томе ја сам слободан препоручити славном овом одбору ову трагедију и предлажем да се понуда пишчева прими и иста за 100 фор. авр. (Стб форината) откупи, те да право представљања за вечито у својину срп. нар. позоришта у Н. Саду пређе.“

ХРВАТСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Статистички поглед на рад хрватског народног позоришта у г. 1898.) Целе 1898. године давале су 264 представе. Одмор је трајао готово четири месеца, и то од 1. јуна до 20. септембра. Свега је давано четрдесет и седам нових комада, и то двадесет седам за пет месеца под пређашњом управом, а двадесет за три месеца под данашњом управом. Међу тим новитетима било је 35 драма, и опера, 1 оперета и 1 балет. Хрватских оригинала било је 12, и то 10 драма: „На рушевинама“ „Послови“, „Прва киша“, „Повратак“, „Стричева опорукa“, „Прелом“, „Родитељски греси“, „Франкопан“, „Трули дом“ и „Свећица“; једна опера: „Цвета“, и један балет: „На плитвичка језера“. Стране опере биле су нове: „Цар и тесач“, „Фиделио“, „Стара песма“, „Валзора“, „Подадмирал“, „Portrait de Manon“, „Vohène“, „Ундина“, „Енох Арден“ и „Пик Дам“. Остали драмски новитети били су: „Сид“, „Валенштајн“, „За кћер“, „Кинематограф“, „Ноћ тмине“, „Јозефина Бонапарте“, „Просидба Пелопова“, „Самаританка“, „Његова друга жена“, „Модел“, „Љубавници“, „Јетина кћи“, „Заменик“, „Тајник и кувар“, „Најстарија кћи“, „Тајга“, „Вратарова мудролија“, „Љубакање“, „Дамоклов мач“, „Метр Патлен“, „Јутарњи посет“, „У Диогеновој бачви“, „Нервозне жене“, „Сњешка“ и „Сирано де Бержерак“. Године 1898. гостовало је на загребачкој позорници пет оперских певачица, и то: Трнина, Марколина, Превоста, Теријане и ТоркРон; и један глумац: Жељазовски.

Издаје управа српског народног позоришта.